Norsk bibliotekforening

Høringsnotat til kommunal- og forvaltningskomiteen

Statsbudsjettet 2027

Bibliotekene er infrastruktur for demokrati og garantist for inkluderende og levende lokalsamfunn

Norsk bibliotekforening organiserer folkebibliotek, skolebibliotek og fag- og forskningsbibliotek over hele landet. Bibliotek står i en særstilling som en del av den demokratiske grunnmuren. De sikrer tilgang til kunnskap, lesing og læring gjennom hele livet, og er viktige for å bygge gode lokalsamfunn over hele landet.

Bruk folkebibliotekenes infrastruktur

Folkebiblioteksloven slår fast at det skal være et folkebibliotek i hver kommune (§4). Det er dermed en helt unik sjanse til å bruke en arena som har som har demokrati, møteplass, kunnskap og lesing i sine kjerneoppgaver og kompetanse. Dette er også de verdiene som sikrer gode lokalsamfunn, og som står på spill akkurat nå.

Vår oppfordring er derfor: Sørg for at tilbudet opprettholdes og styrkes, ikke kuttes.

Folkebibliotekene løser mange oppgaver lokalt

Det er lenge siden bibliotekene kun dreide seg om lesing og bøker. Kompetansen, oppgavene og rollene til folkebiblioteket er sammensatte, og mange steder en av de viktige bærebjelkene i lokalsamfunnet. Folkebibliotekene gjennomfører en rekke andre oppgaver, enten gjennom å få tillagt nye oppgaver (som servicetorg, billettkontor, utlånssentral osv), eller som følge av at andre tilbud stenger ned eller digitaliseres (banker, NAV-kontor, andre offentlige etater osv).

Kapitler under AID:

Behov for oppdatert kunnskap og innsikt

Kap 601

Bibliotekene er viktige innen integrering, livslang læring, digital deltakelse og sosial inkludering. Både gjennom å være en lavterskel arena og møteplass for alle, og gjennom konkrete tiltak og aktiviteter som for eksempel språkkafeer. Bibliotekene er en lavterskel

Norsk bibliotekforening
Norwegian Library Association

Adresse
Akersgata 43
0158 Oslo

23 24 34 30
nbf@norskbibliotekforening.no
norskbibliotekforening.no

møteplass, og for mange et ansikt inn i det offentlige, der man ikke blir vurdert. Som en del av kommunenes grunntilbud bidrar bibliotekene på flere områder, men er særlig viktige som integreringsarena og som møteplass på tvers.

Det er imidlertid lite forskning på bibliotekenes innsats og effekt på disse områdene og betydningen de har. Særlig innen integreringsfeltet er dette interessant å undersøke, og å se hva som er potensiale, for å kunne løse de sammensatte utfordringene vi står ovenfor på en god måte. Vi mener det er behov for et styrket kunnskapsgrunnlag om bibliotekenes effekt på språktrening, demokratideltakelse, digital inkludering og integrering. Alt dette er viktige samfunnseffekter på bakgrunn av bibliotekenes innsats.

Integrering og mangfold

Kap 672 Opplæring i norsk og samfunnskunnskap

Folkebibliotekene er viktige arenaer for integrering og mangfold. Det er for mange et sted å gå for å få hjelp med jobbsøking, lese offentlige brev, eller finne veien videre inn i offentlig forvaltning. Behovet blir større, jo flere andre offentlige tjenester som digitaliseres eller får innskrenkede åpningstider. Bibliotekene bør derfor anerkjennes som en viktig arena for å oppfylle denne oppgaven. Det kan gjøres gjennom tverrsektorielt samarbeid lokalt.

Andre konkrete tiltak som gjennomføres allerede er språkkafeer, lesesirkler, samarbeid med frivilligheten, tilgang til ressurser, og andre opplæringstilbud. Bibliotekene er viktige arenaer og møteplasser for gamle og nye innbyggere.

Kap 671 Sosial inkludering og gode levekår

Arbeids- og inkluderingsdepartementet trekker fram viktigheten av inkludering for tilhørighet og trygghet. Bibliotekene er mange steder en avgjørende arena for samarbeid med sivilsamfunnet og frivilligheten som arena eller samarbeidspartner. Bibliotekene er en del av det forebyggende arbeidet, og tidlig innsats. Gode lokalmiljøer, møteplasser og en følelse av tilhørighet er med på å motvirke utenforskap. Her er bibliotekene viktige hjørnesteiner i mange lokalsamfunn. Både som arena, og som en menneskelig faktor.

Norsk bibliotekforening

Kapitler under DFD:

Forvaltningsutvikling

Vi ønsker å trekke fram bibliotekenes rolle som en lavterskel møteplass for alle, og en infrastruktur for tilgang og kompetanse for hele befolkningen. Departementet peker på at tjenestene skal legge til rette for «effektiv, open og samordna forvaltning som har høg tillit i befolkninga». Folkebibliotek er en av de offentlige tjenestene innbyggerne har aller mest tillit til, og vi anbefaler å bruke bibliotekene aktivt. Mange steder kan bibliotekene i mye større grad enn i dag benyttes aktivt, og jobbe tverrsektorielt, Det vil gagne både brukere og det offentlige.

Digital kompetanse og trygg bruk

Kap. 1541 Digitaliserings- og ekompolitikk

Bibliotekene er viktige for å øke den digitale kompetansen i hele befolkningen, og det gjennomføres en rekke tiltak lokalt som samarbeid med Seniornett, med lokale skoler, eller andre frivillige sektorer.

Som en av få åpne, gratis møteplasser kommer en stor del av befolkningen til bibliotekene for å spørre om hjelp og veiledning. Det er derfor stort behov for kompetanseheving blant bibliotekansatte for å sikre god og trygg veiledning og kunnskap om digitale tjenester, personvern og andre utfordringer som oppstår.

Motstandskraft og beredskap

I tillegg til å sikre demokratisk beredskap gjennom å bidra med tilgang til kunnskap og informasjon, og tiltak mot desinformasjon, er de fysiske rommene viktige. Bibliotekene er viktige som faktiske arenaer for informasjon og tilgangspunkt. I kriser har folkebibliotekene blitt naturlige samlingspunkter ved strømbrudd eller andre behov. Bibliotekene er naturlige møtepunkter, men ressursene og utgangspunktene er svært ulikt, og det har ofte oppstått uten at det har vært planlagt for i forkant. Kommunene bør ruste opp bibliotekene der det er naturlig som et godt beredskapspunkt og informasjonspunkt for sine innbyggere.

Norsk bibliotekforening
Norwegian Library Association

Adresse
Akersgata 43
0158 Oslo

23 24 34 30
nbf@norskbibliotekforening.no
norskbibliotekforening.no